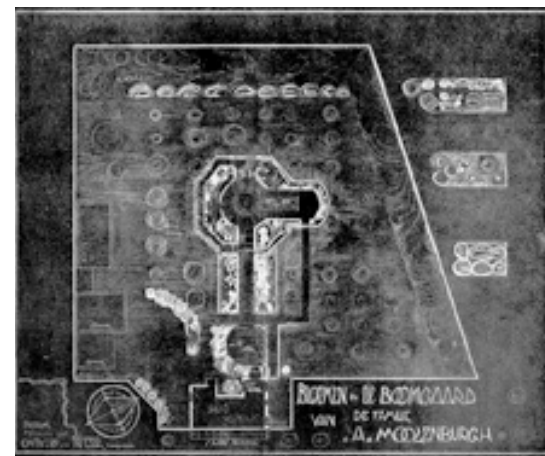

Tine Cool, schrijfster en tuinarchitecte

Links en boven: Ontwerp voor bloementuin en boomgaard van de familie A. Moolenburgh

Uiterst links: Tine Cool, ca. 1922

GERRITJAN DEUNK

Gerritjan Deunk is grafisch vormgever, artdirecteur en publicist

In de eerste helft van de vorige eeuw drongen maar weinig vrouwen door in het mannenbolwerk van de tuinarchitectuur. Eén vrouw, en een uitzonderlijke, trok zich niet veel aan van de heren en ging haar eigen opmerkelijke gang. Ze publiceerde tegendraadse meningen over het vak en ontwierp een klein oeuvre aan tuinen, veelal in Het Gooi. Als eerste gaf Tine Cool bloeiende planten een grotere rol in de tuin dan voorheen, vooral in spirituele zin. In haar publicaties betoogde ze dat planten ook buiten de korte bloeitijd blijvende schoonheid bezitten, wat het best te zien is bij een vaste

rondgang door de tuin. Dit thema, nu gemeengoed, was toen nieuw.

Publicaties Tine Cool werd geboren in 1887. Haar vader was kunstschilder en haar moeder de dochter van een dominee. Het gezin woonde een tijd in Italië waar haar vader schilderde. Na de Mediterrane omzwervingen vestigden ze zich in 1896 in Bussum waar Tine tot haar dood in 1944 bleef wonen en werken. Van het verblijf in Italië deed ze in 1928 verslag in het boek *Wij, met ons vijven, in Rome*. Het is eigenlijk een meisjesboek, maar beschrijvingen van de natuur nemen er een belangrijke

plaats in. Ze won er een prijs mee en kreeg aandacht van de pers. Tine Cool werkte op een kwekerij, in de buitenlucht, wat goed was voor haar zwakke gezondheid. Ze was geïnteresseerd in bloemen en planten en schreef er graag over. Van haar hand is een zeventigtal artikelen bekend uit diverse tijdschriften. Ze schreef in het tijdschrift *Onze Tuinen* een artikel over *Magnolia soulangeana*, De goeden tuinman en De Laan, in *Floralia* over De goede tuin in Kolhorn, Oogsten en Eenvoud is schoonheid. Tine Cool lijkt uit haar geschriften een hypergevoelige, enigszins teruggetrokken dame te zijn geweest die contact

Tuin met vijver van de heer J. Proost te Bussum

FOTO'S: SPECIALE COLLECTIES, BIBLIOTHEEK WAGENINGEN

zocht met de natuur, de bloemen en de bomen. In *De vrouw en haar huis* schreef zij het artikel De bloementuin in de boomgaard, waaruit een ijver, reislust en discipline blijkt die je niet in haar andere artikelen vindt.

Bloemenmythen In het boek *Bloemen-Mythen en Legendes* dat ze in 1928 schreef vertelt Tine Cool sprookjes na over bloemen. Het boek begint met een citaat van Walt Whitman, bekend aanhanger van het pantheïsme: God bevindt zich in alles. Een van de verhalen beschrijft een bezoek aan het Museum van Oudheden waar ze op een Chinees geëmailleerd kommetje een afbeelding ziet van vergeet-mij-nietjes. Dat brengt haar op het verhaal hoe de bloem aan zijn naam is gekomen. Een herderinnetje huilt bittere tranen om haar geliefde, een herdersjongen die haar verlaten heeft en haar tranen vallen op een bloem die plotseling de helderblauwe kleur krijgt van de ogen van de wenende schone. Het meisje geeft hem de bloem: 'Deze bloem zal je altijd herinneren aan het herderinnetje dat je verlaten hebt'. Het lijkt een wat onwerelds en zweverig verhaal, maar de schrijfster van *Bloemen-Mythen* was dat allerminst.

Medeoprichtster BNT Tine Cool had uitgebreid contact met haar veelal mannelijke collega-tuinarchitecten. Ze was voorstander van nauwe samenwerking tussen de architect en de tuinarchitect zodat er, voordat de bouw van een huis begint op het perceel de juiste plaats voor vastgesteld kan worden. Als tuinarchitecte wilde ze mede bepalen waar deuren en ramen komen met het oog op de relatie tussen binnen en buiten, het uitzicht, beschutting en lichtinval. In 1922 wordt de Bond van Nederlandse Tuinarchitecten opgericht. Tine Cool doet verslag van de vergaderingen en neemt deel aan cursussen. Ze bezoekt tuinen in binnen- en buitenland en bespreekt deze in haar artikelen. Ze neemt in 1924 en 1941 deel aan fototentoonstellingen over tuinkunst en is in 1927 jurylid op een tuinbouw-expositie in Parijs. In haar eigen tuin in Bussum ontvangt ze collega's.

Een bekorend geheel Haar tuinen verschijnen in een boek: *Tuinen in Holland* van Ir J.P.Fokker, een fraai ontworpen drukwerk voorzien van vele zwart-wit foto's, waaronder twee van Tine Cool's ontwerpen: De tuin voor de heer J.D.Cremers in Bussum en Klein Buitenrust in Bussum. Collega Fokker schrijft als commentaar op de tuin van Cremers: 'De foto geeft ons een deel van een langen tuin, een terrein vol met jong hout, uitgegroeid

Aanzicht tuin en huis
(J.H. Bitters)

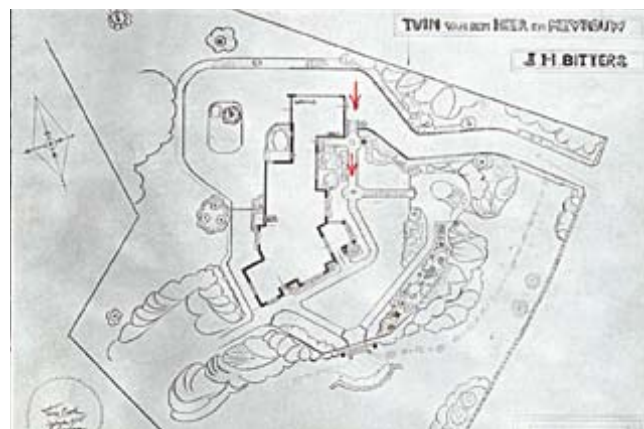
hakhout. Daarin heeft Mej. Cool verschillende open stukken gemaakt, welke verbonden zijn door een aardig laantje. De foto geeft een dier open stukken, waarin met een fijne groepeer-ring een bekorend geheel ontstond, een veilig hoekje buiten de wereld, waar men tot inkeer komen kan'. In zijn boek *Jongere Tuinkunst 1900-1940* (1993) beschrijft Eric Blok de beplanting van Klein Buitenrust in Bussum. Rond 1926 legde Tine Cool de tuin aan in een bestaande boomgaard. De bloementuin lag diep en had een kleine vijver. Er was ruimte voor brede borders met vaste planten waartussen een graspad liep. In de border veel bloeiende beplanting: heliotroop, leeuwebekken, *Delphinium*, Kaapse hyacint, *Zinnia*, *Alchemilla*, gladiolen, *Solidago* en *Sedum*. In het voorjaar bloeiden de fruitbomen gelijk met de narcissen, tulpen, *Iris*, *Euphorbia* en *Saxifraga*. Er waren combinaties van witte *Iris sibirica* en tulpen 'Painted Lady' en 'Zwanenburg'. De blauwe

Iris germanica werd gecombineerd met zachtroze tulpen, gele Cottage tulpen met *Iris kaempferi* en felgele *Euphorbia* met de tulp 'Valentine'.

Bloemenwandeling Een plant had in de ogen van Tine Cool één taak in de tuin en dat is bloeien. Iedere tuin hoorde een 'bloemenwandeling' te hebben, waartoe ook de appelbloesem in het voorjaar en de vallende kastanjes in het najaar werden gerekend. In alle tuinen die zij ontwierp kwam een uitbundig bloeiende border die voor, een border die zo lang mogelijk moest boeien. Ze verdiepte zich in het karakter van een plant om de eigenschappen van die plant optimaal te kunnen benutten. Ze zocht naar wat ze zelf plantengemeenschappen noemde: geen losstaande vegetatie wilde ze, maar een samenhangend geheel van het vroege voorjaar tot laat in de herfst, liefst ook nog groenblijvend en bloeiend in de winter als *Mahonia* of *Helleborus niger*.

Aanzicht trap, hek terras en tuin (J.H. Bitters)

Ontwerp tuin van de heer en mevrouw J.H. Bitters: inzending BNT tentoonstelling (1938)